

Mijoa oroitzapenean

KALAPUTXI

WUTURUKU HERRI-ALDEKARTIA
2017ko urria 1100 ordu

EDURNE

Txurruka

borondate ona praktikan jarrita

■ Ehiztarien kezkak ■ Mutriku...N! Irratia ■ San Pedro Baseliza II ■

FABRIKA ETA ERAKUSKETA

OPARIA

sukaldearekin
laba

logelarekin
koltxola

akilape

Mijoa Industrialdea, z/g MUTRIKU Tfnoa: 943 60 43 34

www.akilape.com

Mota guztietako altzariak eta egur lanak egiten ditugu
ESKATU AURREKONTUA !!

Audi

IFAR AUTO

AUTO KONPONKETAK MARKA GUZTIAK

MEKANIKA OROKORRA

ELEKTRIZITATEA

✓ lerrokadurak

✓ gurpilak

✓ olioak

✓ suspentsioak

injekzioa ✓

diagnosia ✓

aire girotua ✓

argiak ✓

elektronika ✓

Tel. 943 19 12 77 · Tel. eta Faxe 943 19 19 09 · e-mail: ifarauto@terra.es

Mijoa-lkutzaran poligono industrialak, z/g · 20830 MUTRIKU · Mutriku-Ondarroa errepidea

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	8
Historixa	10
Lan giruan	12
Karenka	14
Lapazorrikeixak	16
Bertsuak	17
Kirola	18
Zorion agurrak	20
Argazki zaharrak	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen eta iritzien erantzukizunik.

Argitaratzailea
Karenka komunikazio elkarte
Barrenkale, 12 behea - 20830 Mutriku.

Telefonoa

635 748 393

e-maila

kalaputxi@topagunea.com

kalaputxi2001@gmail.com

Bloga

kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea

Mutrikuko Udala

Kolaboratzaileak

Iñigo Andonegi, Josu Ituarte, Jose Angel Lizardi,
Tirada

2.200 ale

Lege Gordailua

SS-787/01

ISSN

1579-4792

Inprimategia

GERTU. Oñati

Banaketa

Kalaputxi

Kalaputxi eskerrak eman nahi dizkizue aldizkari hau kaleratzea posible egin duzuen guztioi.

iritzixa

GARRAIO PUBLIKOA

Pozik nago Mutriku-Bilbo autobusak ipini dituztelako. Egunero hiru daukagu haruntz -06:25, 07:25, 15:25- eta hiru honuntz -14:10, 18:10, 20:10-. Ahal dudan guztietan erabiltzeko asmoa daukat. Egin ditut bidaia batzuk eta egia esan Mutrikura neu bakarrik edo bi lagun etorri izan gara. Gogoan daukat gidariarekin hizketan eta honek esandakoa: "Ea jendea ibiltzen den zer bestela... kendu igual egingo dute"

Nik sinistu egiten dut hala izan daitekeela, baina argi daukat baita ere hori ez dela zuzena. Nire uste apalean, mutrikuarrok, ikasi egin dugu kotxea erabiltzen halabeharrez -ahal duenak jakina, beti bezala-. Eta berriz ere, garraio publikoa erabiltzeko ohitura hartzeko denbora eta ziurtasuna ere behar dugulakoan nago. Beste aldetik, guk zergak ordaintzen ditugu den-denak bezelaxe, eta hiri bateko auzo bazter-tuena ere komunikatuta dagoen bezalaxe, guk ere komunikazio esku-bidearen jabe gara eta uste dut herritarrok ez daukagula argi.

Inori ez zaio gertatzen hainbeste denboran zain egon beharra. Esate baterako, Ondarrutik Bilbora ordu erdiro daukate. Debatik Donostia-ra orduro. Eta gu erdi erdian, ez Gipuzkoa ez Bizkaia, denean zain egotea gertatzen zaigu, ikasita daukagu, baina denak dauka bere muga, eta ezin dena ezin da. Holakoak gertatu izan zaizkit niri: Irte-tzen naiz Bilbotik 09:40an, iristen naiz Ondarrura 11:05ean, galdu dut Mutrikuko autobusa eta han gelditzen naiz Xirula kafetegian 12:00etako autobusera arte, etxera ailegatu naizenerako goiza pasatu zait.

Oraingo Bilborako ordutegia ikusita, iruditzen zait zeozerrek ez duela kuadratzen: Joateko goizetan dauzkagu autobusak eta etortzeko arratsaldetan, lanera, ikastera, beste gauzetara ... irten egiten dugula mutrikuarrok, bale. Eta etorri nahi duen bilbotar batek nola joan beha du bueltan? Ondarrutik, ondo. Ondarruan azken autobusa galtzen badu, ohizkoa den bezala?

Garraio publikoaren gainean asko hitz egiten da baina arreta eta lupa ez dira herritarren beharretan jartzen, beste nonn bait baino. Garraioa guk irten behar dugunerako da baina bai kanpotik etorri behar dutenentzat ere! Oso gaizki ikusten dut. Gutxienez ondo-rengoak joko nituzke:

1.-Aprobetxatzeko Debatik Donostiara joateko eta Ondarrutik Bilbora joateko aukera guztiak: etenik gabeko autobusa Mutrikutik Ondarrura.

2.- Debarrenakoa aparte, Mendarora eta Eibarraldera joateko.

3.- Bilbora joan etorri zuzenak goizez, eguerdiz eta ilunabarrez, antzina egon zen bezala.

4.- Donostiara ere berdin joan etorri zuzena -hau badago- goizez, eguerdiz eta ilunabarrez.

Gaiak tratamendua merezi duela pentsatzen dut. Bakoitzak bere kotxea, edo etxe bakoitzean bi edo hiru kotxeren beharra edukitzeak zeozer adierazten du, ala ez? Baina errealitatea tematia da eta egoe-rak erakusten digu ez dela ekologikoa, ez ekonomikoa, ezta zent-zuzkoa, ezta etikoa ere. Ikas dezagun zerbitzu publikoak erabiltzen. Horiek behar bezala egon daitezen ahalegin guztiak egitea merezi duelakoan nago eta ziur belaunaldi berriak eskertuko digula.

Amaia Andonegi Egurbide

Kultura Saila
Hizkuntza Politikarako Sailordetza

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara Batzordea

Medikuak, anbulantziak, botikak

Udala, zerbitzuak...

Irakaskuntza

Garraio zerbitzuak

Bestelakoak

ordutegiak

Autobusak

MUTRIKUTIK → **ONDARROARA**

Astegunetan: 6:55etik 20:55era, orduro.

Jai egunetan: 7:55etik 20:55era orduro.

Trenak

DEBA → EIBAR → DEBA

Debatik 6:43 - 7:43 - ... - 21:43
Jai egunetan, 8:43etan hasiko da

Eibartik 6:13 - 7:13 - ... - 21:13
Jai egunetan, 8:13etan hasiko da

Agur bero bat,

Gutun honen bitartez, SBBn nere lehendakari lanak bukatutzat ematen ditudala adierazi nahi dizuet; hontaz aparte, nere agurrik beroenak eta eskerrikasko haundi bat zuentzako hiru urte hauetan emandako babesagatik. Etzen denen gogokoa izango baina, bene benetan, gustora eginiko lana izan da, inungo intentzio txar gabe eta nere ustez inori kalterik egin gabe.

Eta inori kalte egin badiot, barkamenik zintzoena eskatzen diot bihotz-bihotzez.

Azkenik, zortetik onena opa diot lehendakari berriari eta bere lantalde osoari. Eta hiru urte hauetako SBBko bazkide, babesle,... eta herri osoari. ESKERRIKASKO!!! Hitzekin ezin dut adierazi eman nahi ditudan esker guztiak; bizkarra ematen didatenei ere, berdin, mertzi eta ondo izan!

GUZTIONTZAT, orokorrean, ZORTERIK ONENA !!!!

Bihartik aurrera nire eginbeharra entrenatzailearena izango da. Plazerra izan da zuekin lan egitea.

Besterik gabe eta nahi duzuenerarte.

Xabier Ulazia Carballo

KALBAIXOGAINETIK ESKERRAK EMANEZ

Aurtengo Kalbaixo jaixak amaitu dian honetan, Laranga, Olabarieta eta Ibiri auzoetako jai batzordeko kideok, Kalaputxi utzitako txokotxo hau aprobetxatu nahi izan dugu era batera edo bestera lagundu diguzuen guztioi eskerrak emateko. Eskerrak beraz:

Kalbaixo Jatetxekoei, urtero-urtero jaiak antolatzerakoan emandako babesarengatik; Debemeni, beraiek utzitako karpek euritik gorde gaituztelako; Antonio Esnaola eta Unai "Ibiri"-ri, kamioiarekin atzera eta aurrera ibiltzeagatik; Ziñuako familiari, Aritza senaren harriak uzteagatik; Pedro Salegiri, harriak konpondu eta txukuntzearren; Florentino "Agarretxiki"-ri, auzoko gazteei trontzan erakusteagatik; Sokatira taldekoei, herri-kirolak egiteko materiala uztearren; Pitxameri, Kalbaixoko logoa egiteagatik; Maixari, inguruko lursailak erabiltzea ahalbidertzearren; SBBri, kamisetak express egitearren; Manterolari, kartelaren diseinuan laguntzeagatik; Azpikua-ko Mariluri, hain postre goxoak oparitzearren; Bidekua baserrikoei, hainbat urtean patata muxu truk ematearren; Ametza tabernakoei, errifan zenbakiak ateratzeko erruleta lagatzeagatik; herriko hainbat establezimenduri, errifak saltzearren eta nola ez, errifak erosi dizkiguzuen guztioi batez ere, 3 auzoetako baserrietakooi hainbat urteren ondoren takoak erosten jarraitzearren; kazetari eta hizlari lanetan aritu zaretenoi (Alberto Gorritiberea, Ziriako, Agurtzane, Juan M^a "Erdikua"); hainbat ekintzetan sariak ematea posible egin duzenoi (Kalbaixo Jate-txea, Azkenetxe Jatetxea, Pikua Landetxea, San Juan Jatetxea, Sagarmina Txakolinak, Lancar Lubrifikatzaile Bereziak, Galdona Kanping-a, Hotel Arbe, Zizzo Billante Hnos., Armeria Gostiola); iragarkiak jarri dituzuen guztioi; beste urte batez, bide txukunketan, eliza garbiketan, txiringito muntaia-desmuntaietan,... aritu zaretenoi; udal-etxeari, hainbat baliabide gure esku jartzeagatik eta batez

gutunak

Zeuk Esan

ere, kultura (Iratxe eta Olatz) eta kiroleko (Mikel) teknikaiei antolakuntzan emandako laguntzarengatik. Mila esker aipatutako guztioi eta bidean aipatu gabe utzi zaituztegunoi!

Azkenik, eskerrik asko Eizagirre-ko sendiari edonoiz edozertarako hor egoteagatik, Mari Carmen "Ibiri"-ri egindako patata tortila goxo horiengatik eta nola ez, gure beteranoiei, emandako babes, laguntza eta irakatsi guztiengatik!!

Kalbaixoko Kofradia

ZURRUMURRUAK GEZURTATUZ

Azken egunotan sortutako zurrumurruek gure klubaren lana zalantzan jartzen duten datuak atera dituzte "argitara". Argitara, esateko modu bat besterik ez da, izan ere gertatu ez den ezer ezin baita argitara irten, beraz zurrumurruek mamiari beste edonola dei geniezaieke. Horietako bat, gezurra litzateke eta aipaturiko gezurrok Realaren bulegoetara iritsi dira, bi taldeok sinaturiko hitzarmena arriskuan jarritz.

Jaso dugun informazioaren arabera *SBB Mutrikuarrakek profesional baten zerbitzuak kontratatu ditu gazteen formazio lanetan aritzeko*. Argi eta garbi utzi nahi dugu, SBB Mutrikuarrak talde amateurra dela eta lana irabazi asmorik gabe egiten dela, "musu truk" alegia.

Gure sortze gutunean deia luzatu genuen gurekin auzolanean aritu nahi zuten guztiei ateak irekiaz, eta auzolan horren harira Loren Gutierrez, S.D. Eibar, Logroñés eta beste talde batzuetako jokalarik ohiak bere eskua luzatu zigun. Bigarren denboraldia da Loren gure artean dugula gure entrenatzaile Xabier Ulazia Carballori bere aholkuen bidez laguntzen. Egiten duen lana, guztiz doakoa da eta laguntzeko asmorik onenekin. Bere denbora libre eskaintzen digu ahal duen guztietan eta ez gara gu izango hori ezkutatuko dugunak. Are gehiago, argi utzi nahi dugu nahaste guzti honetatik irten daitekeenaz haratago, Lorenen laguntzarekin kontaktatu jarraituko dugula.

Bestalde, bigarren informazio bat ere airean dabil. Loren Gutierrezek Mutrikuko haurrak entrenatzen dituela SBBren entrenamenduak aprobetxatuz eta hori ere gezurra da, entrenamendua dugunean, gurekin egoten baita. Beraz, zaila bi gauzak batera egitea.

Gure klubak, ez du gazte mailako talderik, hemen beste arrazoi bat haurrekin gertatzen dena gure kontua ez dela argi uzteko. Kasuan, zelai erdia behar dugunean, zelai inguruan dauden gaztetxoei jolasten uzteko ohitura dugula, onartzen dugu. Baina azken finean, hori ere ez dugu arazorik ikusten, nagusitxoak baikara entrenatzeko behar dugun zelai eremua gure kabuz kudeatzeko.

Ustezko gertakarien inguruan har dezakezen erabakiak hartu aurretik, informaziook helarazi dizkizueten iturriak sakon aztertzea gomendatzen dizuegu. Gezurrek hanka motza izan ohi dute eta denborak argituko ditu oraingoan aipagai ditugunak.

SBB Mutrikuarrak-eko zuzendaritza

Euskal Autonomi Erkidegoan ehiza arautzeko, orain arte ia berrogei urte dituen araudia erabili izan da. Baina ikuspegi eta egoera berriei erantzun ahal izateko, lege berria egin beharra ikusi da: 2/2011 Legea, martxoaren 17koa, hain zuzen ere. Lege berri honek aldaketak ekarriko ditu, orain arteko ehiza baliabideetan eta ehizatzekeo dinamikan eraginez. Horrez gain, kontuan izan behar ditugu 2000 Natura kudeaketa planak ere ekarriko dituen aldaketak. Hori horrela izanik, Mutrikuko ehiztariak elkartu eta antolatzen hasi dira beraien kezka eta ezadostasunak plazaratzuz.

MUTRIKUKO EHIZTARIAK KEZKATURIK

Zein da egoera?

Gaur arte, guk gure aitonek ehizatzen zuten bezala ehizatu izan dugu. Generaziotik generaziora irakatsi da nola eta non ehizatu. Bakoitzak bere ehiza-postu eta ehizatzekeo txokoak ditu, eta horiek egoki mantentzen eta ingurua txukun zaintzen ahalegintzen gara, elkar errespetatuz eta Federazio eta Diputazioak agintzen dituen lege eta baldintzak betez. Baina badirudi egoera korapilatzen doala, geroz eta baldintza gehiago jartzen eta exijitzen baitituzte.

Zer da aldatuko dena?

Aipatu dugun bezala, orain arte bakoitzak bere ehiza-postuak zituen, eta horrelaxe konpontzen ginen. Orain, aldaketak direla-eta, eraikiak dauden postu-lineak (txoriak datozen inguru horretan eraikiak dauden postu-ilarak) nolabait kontrolatu egin nahi dituzte, postu horiek zozketen bidez emanaz eta bakoitzerako ehiztari-kopuru mugatua baimenduz. Zozketa horietan, guk bezainbeste eskubide izango du kanpotik etorriko den edonork. Horrek esan nahi du orain arte herrian bertan ehizatzen genuen ehiztariok, agian, lekuri ez dugula izango ehizatzekeo (ehiza-postuetatik 500 metro aurrerantz eta postutik 100 metro atzerantz ezin izango da

inor ehizan ibili) eta kanpotik datozenak ikusiko ditugula herriko ehiza-postuetan. Guzti hori uso-pasea dagoen sasoi honetan izango litzateke, gutxi gora behera, urriaren 12tik azaroaren 15era, eta kontuan izanik uso-pasearen egunak pare bat egun besterik ez direla izaten... Guzti hori ehiza kontrolatzeko dela argudiatzen dute.

Zer dela-eta aldaketak?

Mutriku eta Mendaro udalerrietan dauden eremuak balio handiko eta kalitate oneko parajeak dira, eta, ondorioz, 2000 Natura sarean barneratzeko "Erkidegoko garrantzi handiko gune" (LIC) izena emateko bidean dira. Hasiera batean, bazirudien lege horrek ez ziola ehiza-dinamikari ukituko; orain, ordea, 2000 Natura aitzakiatzat hartuz, ehiza ere kontrolatu nahi da. Eta horixe da Diputazioak ematen digun arrazoia. Guk, ordea, ez dugu ulertzen Arnoko inguruak babestuak izan behar badira, zergatik kontrolatu nahi den Mutrikuko paraje guztietan egiten den ehiza eta zergatik nahi dituzten ehiza-postuak zozketen bidez banatu edo esleitu.

Mutrikuko kasua bakarra al da? Nolakoa da egoera Gipuzkoako beste herrietan?

Diputazio bakoitzak bere lurraldea kudeatzeko

KALBAIXO JATETXEA

TELEFONOAK:
943 60 32 56
943 60 30 16
MUTRIKU

PAGOAGA S.A.

iturgintza - berogintza - gasa
igeltsaritza - aroztegia

Tel.: 943 74 02 79 - 943 74 05 12
Faxa: 943 74 35 65 / e-mail: pagoagasa@euskalnet.net

San Antolin, 13 - 20870 ELGOIBAR

aukera dauka. Herri bakoitzaren egoera ezberdina da: EAEko beste herri batzuetan herri-kotak daude, herriko ehiztariak preferentzia dutelarik. Mutriku herri-kota gisa izendatzea aukera bat izan daiteke. Gestio mota horren adibide bat basurde-ehiza dugu: "ARNO" basurde taldeak Mutrikuko basurde-ehiza kontrolatzen du, eta kanpoko beste taldeek ezin dute bertan ehizatu. Hegaztien ehizarekin ere antzeko zerbait antolatzea posible izango litzateke. Hori guztia proposamen bat besterik ez da.

Postu esleipenak, nola?

Normalean, aurreko egunean edo egunean bertan egiten dituzte. Ehiztari bakoitzak zozketatuko den postuaren araberrako diru kopuru bat ordaintzen du.

Gure egoeran ez dakit nola egingo litzatekeen; Mutrikun dauden ehiztari bat baino gehiago lurren jabeak dira, eta beraien lur-sailetan dituzte eraikiak postu horiek. Ehiztari horien kasuan, zer egin? Ez al daukate, kanpotik datorren ehiz-

tariarekin alderatuz, eskubide gehiago?

Zein da Federazio eta Diputazioaren erantzuna?

Beraien nahia horixe da: postu-lineak jarri eta horiek zozketen bidez esleitu. Postu bakoitzeko diru-kopuru bat ordainduko luke ehiztariak, eta zozketen emaitzen zain geldituko litzateke. Orain, postu guzti horien mantentzea, txukuntzea eta zaintza herriko ehiza-elkarteen esku utzi nahi dute. Hartako, lehendabizi herrian ehiza-elkarte bat osatu beharko litzateke, egun dagoen elkarte bakarra txorizaleena baita, eta horiek ez daukate ehizarekin zerikusirik. Hori guztia argitzeko, irailean Federazioko eta Diputazioko arduradunekin bilera bat egin genuen eta bertan azaldu genizkien gure ezadostasun eta kezak. Ordutik, hartuko diren erabakien zain gaude.

Zein da zuen asmoa?

Gure asmoa orain arte bezala jarraitzea da eta Diputaziotik helduko diren berriei itxarotea.

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

AZKENETXE jatetxea

Zartagineko, razioak,
eguneko eta asteburuko menuak,
karta, ospakizunak (ezkontzak,
famili-bazkariak, enpresa-bazkariak...)

KANPOKO TERRAZA
HAUR PARKEA · BARNEKO TERRAZA

Kalbario gaina - Mutriku - Tel.: 943603005 - 628195120 - 628194996

GALDONAKO ERREPIDEA ZABALTZEKO PROIEKTUA, ALDUNDIAN ONARTUA

Irailaren bukaeran jakitera eman zutenez, Mutri-kuko GI-3561 errepidea (Galdonara doana) zabaltzeko proiektuari baiezkoa eman zion Aldundiak. Antzomendiko sektorea definituta gelditzean, bertako trafikoa, batez ere, astuna, asko gehituko zela aurreikusteak eraman du Aldundia erabaki hori hartzera. 0 eta 250 puntu kilometrikoen artean sei metrora arte zabalduko dute bidea (bihurgunetan zabalgunek jarriko dituzte). Proiektua gauzatzeko, lur zati batzuen desjabetza beharrezkoa izango dela jakinarazi dute. Horretarako, Diputazioak 12.000 euro jarriko ditu.

DUELA 18.000 URTEKO BISONTE MUTRIKUARRA

Olabarrieta auzoan, Kiputz mendiko IX. zuloan duela 18.000 urteko bisonte baten buruhezur zatiak topatu zituzten 2006an. Garezurra berreraiki ondoren, aurrean aurkeztu dute Aranzadikoek, Donostian. Penintsulan ez dago horrelako bestelarik, ezta mendebaldeko Europan ere. Aurkikuntza Azkoitiako Munibe Taldekoek egindako lanari esker egin zen. Aurkitutako buruhezurra estepako bisonte ar nagusi batenak da. Zulo berean, 18 bisonteren, 23 elur-oreinen eta 48 oreinen hezur zatiak ere topatu dituzte. Albistea komunikabide guztiek zabaltu zuten, eta sare sozialetan ere eman zuen zeresana, bereziki, herritarren artean.

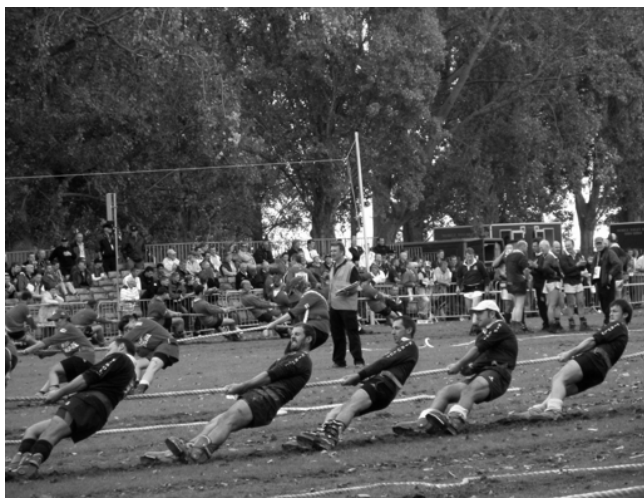
OIHANA KORTAZAR, TXAPELDUNEN ARTEAN TXAPELDUNEN

Munduko Kopa irabazi ondoren, merezitako omenaldia jaso zuen Oihana Kortazar mendi lasterkariak. Espainiako txapelketa eta Europakoa ere bere gain ditu aurrean Mutriku bizi den elgetarrak. Kortazarrek eskerrak eman zizkien han bildutako guztiei, baina bereziki, bere familia eta bikotea izan zituen gogoan. "Haien laguntzarik gabe ezin izango nuke ezer egin". Baina Kortazarren garaipen zerrendak ez dauka bukaerarik. Omenaldia eta gero, Anbotoko kilometro bertikalean parte hartu zuen, eta hura ere irabazi egin zuen, duela bi urte berak jarritako marka hobetuz.

KOMIKIXA

Josu Ituarte "Pitxame"ren eskutik

EUROPAKO TXAPELKETAN MUTRIKU ORDEZKATU DUTE

Inglaterran jokatu da aurten Europako Sokatira Txapelketa, eta herriko taldea bertan izanda. Gustura bueltatu dira bertan egindako lanarekin. 680 eta 640 kiloko mailan parte hartuta, herrikoek, azken horretan final zortzirenetara heltzea lortu zuten. Bestelade, hiru partaide 23 urte azpiko mundialean izan ziren, Gaztedikoekin (Laukiz, Bizkaia) batera taldea osatzeko proposamena onartu ondoRen. Azkenik, Gaztediren talde mixtoarekin Jabier Urresti aritu zen 600 kilotan, eta brontzea lepotik zintzilik zuela bueltatu zen.

NAUTILUS ZENTROAREN LANA SARITUA IZAN DA

Nautilus Ikasgune Geologikoaren lana saritu dute Noticias de Gipuzkoa egunkariak antolatzen dituen Bertan sarien baitan. Turismo teknikari Marta Amonarrizerrak ondokoa adierazi du. "Lanaren fruituak era ezberdinetara jasotzen dira, eta, dudarik gabe, honelako errekonozimenduek lanean gogoz jarraitzeko eta barruan daukagun hoberena emateko indarberritzen laguntzen dute". Sustapen ekonomikoaren atalean, Yurrita e hijos enpresa ere saritu dute. Eskualdean, guztira zortzi sari banatu dira. Horien artean, herritarrek eskaintzen duten zerbitzu-elkarte bat ere badago: Nagusilan.

URTEBETE GEHIAGO CAJA RURALEKIN PEDALEI ERAGITEN

Igor Romerori urtebeterako berritu dote Caja Rural Taldearekin zuen kontratua. Herriko txirrindulari gazteak pozik hartu du profesionalek bueltatzeko aukera eman zion taldeak emandako albisteak. Azaroran hasiko dira denboraldi berria prestatzen, eta otsailean ekingo diote lehiaketari.

Agustin Arrieta Azkarraga

Itsaso zabalaren uhin gainean ipar-izarra,
hari begira, aspaldidanik, itsasgizon zaharra,
kresalarekin batera nahastuko da haren negarra,
ziplo ostentzen baldin bada zeruko argi bakarra.

Halaz guri, betiko galtzean Agustinen zirrara.

San Pedro basiliza, Otoitz leku eta betierekotasunerako atari (II)

Erregimen zaharrak ordura arteko aurrerabideari eza-
rria zion abiada motelak ezagutu zuen, ordea,
XVIII. mendeaz gaindi aztora aldirik. Garai haie-
tan bizturiko ideia berrien loraldiak nahiz tekniken aurrerape-
nek, ezinbestean, bortizki erasan zieten nola orduko gizarte
ikuskerari hala erregimenari hertsiki loturiko erlijio bizipenari.
Horrela, beraz, azkenaren atarira iritsiz, fede herrikoia irudi
ziren baselizak zein hauen jagoleek samurki eskainitako argitxo
xume eta otoitz apalak betirako itzaliko ziren. Nolanahi ere,
zutik geratuei egokituko zitzairen, bai, garrantzizko betebeharrak.

Gizaldian sortuz zihoazen gertakariez axolagabe, udalak nahiz
arantzaleen kofradiak elkar harturik, San Pedoren baselizak bi
hegaletan zituen aldareetako bat Errosarioko Amari eskainitako
erretaulaz jantzi gura izan zuten. Horretarako, ospe handiko
Ignacio Ibero arkitektoarengana jo eta erretaula taxutu zezala
eskatu zioten. 1749ko maiatzaren 18an, berriz, Lucas Camino
izendatu zuten egitasmo hura zurez burutu zezan. 1764ko
uztailean, bidenabar, eraikinak urteetako higaduraren ondorioz
zituen kalteen konponketa lanak enkantean ateratzea ebatzi
zuten.

Bost urte geroago, aldiz, poza nahigabe bihurtu zen. Urte luzez
fede gartsuaren adierazpide bizi izaniko otoitz zein gurtza toki
gehientsuenek beren azkena ezagutu zuten. Ermitau nahiz sero-
rak herri zein auzoetan limosna eskean aritu ohi ziren eta eliz
elkarte ezberdinen jantziez baliatu. 1747an erregeak jarduera
hori eragotz zezaten harturiko lehen neurriek ez zuten eragin
handiegirik izan. 1769ko urrian ahalegin berri bat egin zuten
honako hau argudiatuta: "...hain itzal handia eragiten zutela
herritarren, ezen, errespetuzko zirrara ez ezik, txanpon ba-
tzuk emanaraztera behartuak ere sentitzen baitziren, eskariari
muzin egiteko ausardiarik gabe geratuz..." Eskeen debekua ez
ezik, serora oro harturiko arduretatik behin betiko baztertzea
ere erdietsi zuen erregeak. Erabaki hark, ezbaierik gabe, fedea
bizitzeko modu baten desagerpena eragin zuen behin betiko.
Horrela, bada, parroketako serorek berean jarrai zezaketen
arren, zernahi zela ere, haiek egitekoa uztean ezinezkoa izanen
zen ordezkorik izendatzea. Harrezkero, sakristauengan geratu
zen betebeharrak haien ardura. Orobat, baselizen gidaritzarako

izendapen agiriak bildu eta Gipuzkoako korrejidoreari bidali
ondoren, indarge geratu ziren, ardura haietaz jabetzean jarrita-
ko dotea bihurtu zitzaielarik. Baselizak, bestalde, beste egite-
koren baterako beharrezko izan ezean, itxi egin ziren, besteok
parrokiaren esku geratuz.

Bizkitartean, urte bereko uztailean, eta zetorrenari antzemanaz,
Gipuzkoako Batzar Nagusiek eskatua zieten jada herri agintariei
zutik geratuak nahiz erauziak izango ziren baselizez argibideak
eman zitzatela eta abuztuaren amaierarako erabakiaren zergatiak
eta haien ondasun zein errentak adieraziko zituen txostena aur-
kez zezatela. Horren harira, esan behar da, mutrikuarrek, base-
lizenganako atxikimenduak eraginik eta honako hau adierazita:
"gutziz antzinakoak izanik eta hauen zainketa gastuak, berriz,
urriak", bakar bat ere ez ixteko xedea hartu zutela.

1770eko urtarrilaren 4an, Juan Joseph Azilona erretoreak
baselizen ondasunei buruz prestatutako txostenean zera zioen
San Pedro baselizaz, "oso ondasun urrien jabe da, mezak ere
aldian behin baino ospatzen ez direlarik". Iraun beharreko
baselizen auziaz, berriz, haren aburuz, Magdalenakoak, Erru-
kizko Amarenak (Pietatekoak) eta Mijoako San Jeronimorenak
baizik ez zuten mantentzea merezi. 1773ko urtarrilean, ordea,
Iruñeko gotzainak haren iritzia saihestuz, behin betiko ebaizpe-
nean jakinarazi zuen Magdalena, San Miguel eta San Pedro
baino ez zirela izango zabalik jarraitu behar zutenak. 1772ko
abenduan, ordurako udalak seroretxeak uzteko erabakia jakina-
razia ziela, Domingo Izaguirrek (Kalbarioko ermitauak), San
Joaneko Agustina Lapazaranez eta San Migueleko Maria
Jesus Lecubek herriko agintariengana jo zuten egoera guttiz
behartsuan geratuko zirela jakinarazteko. Nora joanik ez zute-
la-eta, aldi batez, bederen, haietan jarraitzen utz ziezaiela erre-
gutu bazioten ere, alkateak, legeari atxikiz, ezezkoa eman eta
albait azkarren etxeak hutsik laga zitzatela eskatu zien. Hasieran
erabakitakoari muzin eginez, indarrean jarritako aginduari men
egin eta tinko eutsi zioten herriko agintariak baselizei buruz
ebazitakoari. Han ekin zioten, horrela, hiru kaperek ibilbide
berriari parrokiako sakristaua zen Francisco Xavier Zigarren jagole
zutela. Edonola ere, izan zen norabide berria ulertu edo on-
tzat eman nahi izan ez zuenik ere, emakume batek San Pedro
baselizaren seroretxea bizitoki bezala erabil zezan eskatu bai-

**JATETXEA
LANDETXEA**
apartamenduak
bezeroentzako
aparkalekua

**eguneroko
menua**

**bereztasuna
txerri txikia**
(enkarguz erreta, edo frijituta)

Laranga auzoa · Mutriku · Tel. 629105733 · luis@pikua.es

**SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA**

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku
Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

tzuen. Agintariak ezezkoa eman eta, berriro auzibide bihur ez zedin, berehala erauztea erabaki zuten. San Pedro elizatzkoaren zaintza bermatuz, 1779an berriro ere atontze lan batzuk ezagutu zituen.

Bestalde, oso antzinatik kontrahormen gainean erretzen eta gaurko Beheko plaza guztia hartzen zuen herriko parrokia zaharra, mendeetan ezaguturiko sute, higadura nahiz urteen eraginez, egoera tamalgarri bezain arriskutsuan zetzan. Luze eztabaidatu ostean, herriko agintariak eliza berria eraikitzearen onurerez baliatu nahi izan zuten, etorkizunean, hiribildua inguratzen eta hazten joan zedin galarazten zuen harresia eraitsiz. Beraz, eraiki beharreko eliza harresietatik at kokatzea bermatu beharra zegoen, herriak hazteko arnasa har zezan. Haiek ez bezala, eliz agintariak zaharra konpontzearen aldekoak izanik, asmoaren aurka biziki atera baziren ere, tira-bira luze eta sutsuaren ondoren, udal agintariak gailendurik egitasmoa gauzatu ahal izan zuten. 1790eko udaberri aldera eliza zaharra eraisteari ekin ziotenean, aldiz, bere zoruaren baitan premiazko irtenbidea eman behar zitzaion arazoa zegoen: herriko hilerria, antzinatetik herriko familiei nahiz horien barne sentimenduei hertsiki loturik zegoen gunea.

Bestalde, 1781ean, Pasaia, "...han lur emandako hildako ugariengatik parrokiak jariatzen duen hats jasan ezinaren..." kariaz nozitutako izurritea zela-eta, arrangura bizia barreiatu zen noranahi. Gauzak horrela, 1787ko apirilean, Karlos III.ak erreinu osora helarazi zuen zedula bat ehorzketak herri barnean galaraiz, hilerriak heritik kanpo eta gunere irekietan presta zitzatela agintzen zuena. Hark, besteak beste, zera zioen: hilerriak ongi aireztatutako inguruetan atontzeko; haien azalera urtebeteko hil kopurua hartzeko bezainbestekoa bederen izateko; hobi bakoitza bi hilotz hartzeko paratua; eta gorpuzkiek hustu aurretik hiru urteko iraun-epea izan zezatela... Hartarako, baseliza inguruak aurreikusten zituzten hobiratze leku egoki bezala, herrietatik urrun izateaz gainera, kaperak legez ere erabil baitzi-

tezkeen. Halaber, bi metroko hesi batez inguratzeko eta saraila batez itxi zedila eskatzen zuen, abere edota pertsonengandik ongi babestua gera zedin. Edonola ere, ez omen zuen arrakasta handiegirik lortu, eta urte batzuk geroago ere, etsi gabe, lege berriez ahalegindu ziren betirako herri barneetatik leku isolatuagoetara ateraraz zitzaten.

Parrokia eraitsita, hilerria lur geruza lodiz estali eta indargabetua geratu zen. Hain garrantzitsua zen gunearen lekukoa, berriaz, non iraunarazitako hiru baselizen nahiz, tarteka, Sasiolako frantziskotarren elizaren artean banatu zuten, ehorzketak haietan burutu zitezten. 1790eko maiatzaren 28an izan zen harresiaz kanpoko lehen hobiratzea; San Migueleko baselizan, hain zuten ere. Hiru urte luzez herritarren hilotzak bakarrik eta isilean bere baitan hartzen aritu ostean, eta zegoen beharrari berak bakarrik erantzun ezinik, 1793ko irailaz geroztik, Magdalenakoa ere lotu zitzaion haren egitekoari. Hautatutako hilerriek ahalik eta biziraupen handiena izan zezaten, bitarteko guztietara jo zuen udalak. Horrela, herria biltzen zuen harresiak Zubiagatik komenturantz egiten zuen herri irteeraren atetik oso gertu San Joseri eskainitako kaperatxoa zegoen. Hura, txikia izanik, haur hilak, bederen, har zitzan paratu zuten. Aipatu behar da, honekin jarraituz, gaur egun kaperarik ez den arren, behinola izanaren lekuko, izen berari eutsi dion zeharka igarotzen den kaleak hortxe dirauela.

Ordura arte Mutrikuk ia lokaturik aurrera egin bazuen ere, ausardiaz aurre egin zion mendearen azken laurdenean zeto-rreren aldaketa zirimolari. Diru-ahalmen urria izanagatik ere, agertuz joan zitzaizkion erronkei kementsu eta karenka begiratuta, lehen oinarriak jartzea ahalbidetu zuen udalak, hiribilduak XIX. mendean aurrera egin ahal izan zezan.

Jose Angel Lizardi

INFORMAZIO ITURRIAK

*Ermitas de Gipuzkoa. Antxon Aguirre Sorondo,
Koldo Lizarralde Elberdin.
Mutrikuko Udal Artxiboa.
Mutrikuko Parrokiako Artxiboa*

RAIKETAK S.L.
SAGARMIÑA

Hondartza 3-4, behea
31 postakutxa
20820 DEBA
Tel. eta faxa: 943 192 249
Mob. 629 639 685
629 641 940
sagarmina@sagarmina.com
www.sagarmina.com

MIJOA OROITZAPENEAN

Zu, irakurle, lerro hauek irakurtzen hasten zarenerako, mijoarrek euren aurtengo helburua beteta izango dute, eta tresnak ondo tolestu eta gordeta. Gure hitzordua San Jeronimo eguna aurretik izan genuen, eta kaperatxoaren atzeko aldean aurkitu genituen prestaketa lanean buru-belarri sartuta.

Bigarren urtez jarraian heldu diote bailarako lan etnografiko bikainari, iazkoari berrikuntza batzuk erantsita.

Ilusioz beterik sumatzen dira bai lanean, zein hizketan. Ilunbe baserriko mahai baten inguruan eseri gara Jose Antonio Arribazabalaga Urkiri, Iratxe Pagoaga Basurko, Marije Ituarte Salegi eta Patxi Egaña Aristondo antolakuntza honen nondik norakoak zuei azaltzeko; berandutxoago, abereei bazka eman ondoren, agertu zaigu Jose Mari Egaña Alkorta.

12 Domingo Ibaibarriaga, 5 - Tel. 943 60 46 73 - MUTRIKU

SUSTRAIAK

LORE NATURALA ETA ARTIFIZIALA
LORE MOZTUAK - OPARIAK
DEKORAZIOA - ATARIAK - BULEGOAK
EZKONTZAK - HILETAKO KONPOSIZIOAK

Erdikokale - Mutriku

Nola otu zitzaizuen agerpen hau egitea?

Aurrez esan behar Jose Mari zaletua dela aspalditik tresna zaharrak gordetzen, eta beti izan duela etnografiaren inguruan halako sen bat. Horrela, Otsagabian egiten zuten agerpena ikustera joan zen urte batean, eta hango kontuekin kutsatu gintuen besteok. Hurrengo urtean, taldetxo bat joan ginen bertara eta, argazki pila bat lagun, hitz eta pitz agertu genizkien mijoarrei han ikusitakoak: nolako tresna, zelako parte hartzea..., bi hitzetan, kutsadura zabaldu genuela.

Aurkezpen horren atzetik izugarritzko lana dago. Nola joan zarete tresnak eskuratzen? Bailaran bildutakoak al dira guztiak?

Benetan diotsut izugarritzko lana dela. Ez dago lan hau aurrera eramaterik ilusioa aurrez ez baduzu ereiten, eta nirea dena gurea izatera heldu gabe. Aukera bazegoela ikusi genuen, eta ekin egin genion tresna bilketari. Hasieran, bailarakoak bildu genituen, ehuneko handi bat hemengoa da, baina zabaldu dugu bilketa esparrua ingurura ere.

Biltzea lan bat da, baina tresna asko eta asko konpondu beharra zegoen. Jose Marik, arotza izanik, lan handia egin du arlo horretan, zura baita lehen galtzen dena. Esan behar da bilketa leku bat edukitzeak ere asko lagundu digula. Horrela, San Jeronimo kapera zaharra museo bilakatu dugu bildutako tresnekin.

Bildu dituzue tresnak, baina ofizioetan ere ari-zen zarete jendaurrean, eta ez da txantxetako gauza. Nola trebatu zarete laiatzen, larrinean, goruarekin, eta abar?

Asko gara hemen, diote gazteenak, zenbait tresnaren izenik ere ez genekienak; gutxiago, jakina, nola erabiltzen ziren, baina zaharragoei galdetuz eta apur bat praktikatuz, moldatzen gara zelan edo halan. Ateratako argazkiak ikustean sortu ziren makina bat txantxa: begira nola heltzen dion honek laiari, hauek egindako hariaren zain bageunde?, halakok nolako piura daukan hartarako, ...; baina irribarrez diote, denek aintzat hartzen dituztelako ahaleginak. Aurtengoan, beste apur bat saiatu gara, eta berrikuntza batzuk ere azalduko ditugu: txanketean garia aletzen, taloak egiten, eta abar.

Auzo-lanean aritzen zarete zuen pozak eta has rreak agerpen horretara bideratuz, baina zergatik hau guztia? Zein da zuen helburua?

Ziur gutako bakoitzak bere sentimenduak era ezberdi-

nean azalduko dituela, baina adibide batekin denok bat egingo genuke: zuhaitz sendo batek bere adarrak enborretik urrutira zabal ditzan, sustrai edo erro sakonak behar ditu; horrela, gure haurrek ere gure izaeran sakontzea nahi dugu, ondoren, euren bizitza munduan zehar sendotasunez zabaltzeko indarra izan dezaten. Besterik ez.

Ikusi genituen hemen, iazko aurkezpena egitean, etnologian adituak direnak; izan al duzue horietakoren baten laguntzarik? edo bisitatu al duzue museo etnologikorik zuena prestatzen joateko?

Ez. Ez dugu bilatu adituen laguntzarik. Gure kasa egin ditugu egindakoak, baina gure Jose Marik gustuko ditu museo etnologikoak, eta badakigu Aragoi aldean ibiltzean ikusi dituela batzuk. Ziur ikusitakoak lagundu digutela gure mostra hau egitean.

Aurtengo egitarauan erantsi dituzue hitzaldiak eta ingurua ezagutzeko txangoa ere.

Bai. Errotarien bailara izan zen hau, eta urriaren 1ean bira bat egiteko aukera emango diegu nahi duten guztiei, Javier Castrok gidatuta, errotak, errotarriak, eta horiek ateratzen zituzten harrobia ikusteko. Ondoren, hitzalditxo bat emango du, eta, hurrengo egunez, igandez, Mutriku erabiltzen ziren eta diren sendabelarrez arituko da Josu Larrañaga.

Nolakoa izan da herritarrengandik jaso duzuen laguntza?

Herritarrengandik oso harrera ona izan genuen iaz, jende asko etorri zen ikustera, eta horrela izango delakoan gaude aurten ere. Udaletxetik ohiko laguntza izan da diru aldetik eta azpiegitura aldetik bi urteetan jaso duguna. Izandako sentsibiltate aldetik ez gaude hain gustura, hemen daukagun giroa ikusita oso urrun sentitzen ditugu; ea falta diren egunetan iritzia aldatzen dugun!

Datorren urtean ere bide beretik ariko al zarete?

Ez. Ez dugu uste. Lan handia da hau guztia aurrera eramatea, eta epeak luzatzeko asmoa dugu, baina ez daukagu oraindik erabakita.

Beno, gure aldetik zoriundu nahi zaituztegu gure sustraian sakontzeko egiten duzuen lan bikain horregatik, eta jarrai dezazuela elkarlan eta ilusio berberarekin urte askotan, horixe da gure desioa.

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

LEA-ARTIBAI

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Edurne Txurruka,

borondate ona praktikan jarrita

Irakasle Ikasketak egin ditu Edurnek Donostian, Heziketa Berezia da berak aukeratu duen adarra. Jakin zuen azken urtean atzerrira joateko aukera ematen zuela unibertsitateak praktikak egiteko, eta horixe egitea erabaki zuen. Zenbait aukera zeuden: Afrikan, Mozambique eta Camerun; Hego Amerikan, Peru, Bolivia, Guatemala eta Errepublikak Dominikarra. Baina hizkuntza kontuan izanik eta Hego Amerikako herrialdeak ezagutzeko zeukan gogoarekin, Bolivia aukeratu zuen. Ketxua hitz egiten duten lurralde bat. Argazki zoragarriak erakutsi dizkigu berarekin hitz egiten ari ginen bitartean.

Zenbat denborarako joan zinen?

Berez, praktikak martxoan, apirila eta maiatzean ziren, baina klaseak bukatuta geneuzkanez, hilabete lehenago atera ginen bidaiatzera. Otsailean, Limarako hegazkina hartu genuen eta Perura joan ginen. Hemen, aitaren tailerrean ezagutu nuen peruar bat, Jorge, eta bera justu hantxe zegoen gu joan ginen unean, eta bera etorri zen gure bila aireportura. Bera-ri esker ezagutu genituen Limako hainbat txoko. Zor-tea izan genuen horretan, zeren gauez iritsi ginen hiri erraldoi hartara, eta, bestela, ez genuen jakingo non-dik hasi eta nora joan. Laguntza handia izan zen hura guretzat.

Gero, han, Limatik hegoalderako ingurua ezagutu genuen eta Copacabanara pasatu ginen, Boliviara. Dena autobusez egin genuen. Mapa hartu eta goazen hona eta goazen hara, primeran ibili ginen. Hiru lagun ginen, neskak hirurak. Bi elkarrekin egon ginen praktiketan, eta beste laguna guregandik 6 ordura zegoen beste herri batean, baina aurrez eta ondoren egin genuen bidaia elkarrekin egin genuen hirurok.

Nolako bidaia izan da?

Oso ona, primeran ibili gara. Bidaian ez genuen inon ere arazorik izan, ez lapurretarik, ez galtzerik, ez ezer. Lotarako lekuak iritisi ahala hartzen genituen edo ahalegintzen ginen gauez bidaiatu eta goizerako iris-ten, eta autobusetan lo egiteko aprobetxatzen genuen.

Bolivian, non egon zarete?

Sucre da hango hiri nagusietako bat, eta Sucretik 6 orduko bidea genuen gure herriskara iristeko; ez dira 152 km baino, baina hango bideak ez dira kilometro-tan neurtzen, iristeko behar den denboran baino. Han ez da "zenbat km?" galdetzen, "zenbat ordu?" baizik. Ocuri zeukan izena gure herriak, eta hara iristeko bidea dena mendian gora, erreken gainetik... beldur-garria zen hasierako aldietan! Herria 4.079 metrora dago, eta autobusak oso egoera txarrean zeuden: txatarra hutsa, leihoak ere itxi ezindakoak, dena bete-bete eginda joaten dira, pertsonen gain, makina bat animalia joaten dira pasilloan, baita butanoak eta gu-txiago ordaintzen dutenak ere pasilloan eserita joaten dira. Hemen imaginatu ere ezin ditugun baliabideak, baina bukaerarako ohitu egiten zara. Sucrera iritsi ginenean, aurrez praktikak egiten zeuden lagun bat-zuekin egon ginen lehen bi asteetan, zeren parean tokatu zitzaizkigun Inauteriak, eta han ez du inork lanik egiten Inauterietan. Niretzat horixe izan zen oke-rrena: kalera irten eta jende guztia globoekin ura botatzen, bitsa bazter guztietan... melatuta iristen ginen etxera. Inauteriak pasatu ondoren igo ginen Ocurira, praktikak egin behar genituen herriskara.

Zer moduzko herria da Ocuri?

Herri txiki bat, etxe bakan batzuk eta lau denda oina-rrioinarrizko gauzak saltzeko: eta gauzak daudenean, badaude; eta ez daude-

nean, ba, ez daude. Ez dago ez tabernarik, ez jate-
txerik, ez pentsiorik, ez telefonorik, ez beste ezer.
Paisaia oso menditsua eta lehorra da. Ordenagailu
bakarra zegoen herrian, alkatetza esaten zioten etxe-
an, eta hara joaten ginen interneten beharra geneu-
kanean. Gero, lanbide ikasketak egiteko institutu txiki
bat zegoen, eta inguruko jendea bertara joaten zen
erizaintza eta beste gauza batzuk ikastera. Hantxe
ezagutu genituen beste bi neska euskaldun erizaintza
eskolan borondatezko lana egiten ari zirenak. Aurrez
ere borondatezko lanetara joan izan denez jendea,
etxe txikitxo bat zegoen gu bezalakoentzat, eta bertan
bizi ginen denok. Gas-bonbona txiki bat eta pare bat
ontzi geneuzkan jatorduak prestatzeko. Baina gure
eskola beste leku batean zegoen, herritik 30 minutura
zegoen beste herriska edo auzo batera joaten ginen
lanera: Canchas Blancas izeneko lekura. Oinez joa-
ten ginen, jakina; ez zegoen beste garraiobiderik.
Egunero ibiltzen ginen atzera-aurrera, harrizko bide
hartan zehar. Etxeak txikiak eta harrizkoak dira, txa-
pazko teilatuekin. Ez dago ez osasun zerbitzurik eta
ez beste ezer. Hotz egiten du neguan.

Nola ateratzen du han jendeak bizimodua?

Lurra lantzen dute, patata batez ere, eta animaliak
dauzkate: behiak, ardiak... Patata-mota piloa atera-
tzen dute: morea, zuria, handia, txikia... Egunero
jaten da han patata. Arroza ere asko jaten dute, eta
bestelako barazkiak ere bai. Lurra landuta ateratzen
dutenetik bizi dira, han ez dago besterik ezer.

Eskolan jaten dute haurrek?

Bertako gobernuak martxan jarri zuen proiektu bati
esker, eskolan jan behar dute umeek egunero. Sukal-
de ziztrin bat daukate bertan, oso egoera eskasean,
eta egunero umeetako baten amak egiten du denent-
zako bazkaria. Generoa gobernuaren konturakoa da,
baina patata eta baratzeak gauzak bakoitzak bere
etxetik eraman behar ditu. Bezperan esaten zaie zer
eraman behar duten hurrengo eguneko bazkaria
prestatzeko. Eskolan bertan ere baratzetxo bat dago,
haurrek zaintzen dutena, eta bertako barazkiak ere
erabiltzen dira bazkaria prestatzeko. Horrela, otordu
bat behintzat gano-
razkoa egiten dute,
zeren desnutrizio-
arazoak ere
badituzte ba-
tzuek.

Nolakoa da eskola?

Etxe moduko gela bat eta patio zabal bat.
Adinaren arabera, mahaika sailkatuta daude umeak,
hiru mahai-multzotan. Ez daukate libururik; koaderno-
ren bat, ahal duenak. Komunik ere ez dago, patio
bazter batera joaten dira haurrak euren beharrak egi-
tera. Ez dago inolako garbitasun edo higienarik. 3.
mailatik aurrera ikasten jarraitu nahi duenak Ocurira
joan behar du, baina gehienak etxeko lanak egiteko
behar dituzte, eta ez dute ikasten jarraitzen.

Zein zen zuen egitekoa?

Umeekin egoten ginen gu. Irakasle bakarra dago, eta
3 urtetik 9 urtera arteko ume guztiek batera ikasten
dute. Guri irakasleak esaten zigun zein zen irakatsi
beharreko edukia, eta lana banatzen genuen, bakoit-
zak maila bateko ikasleen ardura hartuta. Irakasleak
ketxuaz azaltzen zien askotan, txikiek gaztelaniarik ez
dutelako ulertzen. Material berri asko erosi genien
geure dirutik, eskolarako zein euren garbitasunerako.
Haginak garbitzen erakusteko proiektu txiki bat ere
jarri genuen martxan: El rincón del aseo. Beharrezko
guztia erosi eta bazkal ostean haginak nola garbitu
erakutsi genien. Alde egitean, esan genion irakaslea-
ri jarraitzeko ohitura horrekin, euren mesederako zela-
eta...

Zer izan da zuretzat deigarriena?

Ba, hango kontraste ikaragarria: hirietatik herri txikie-
tara dagoen alde izugarria: hirietan denetik daukate,
jende aberatsa ikusten da... herrietan, berriz, ezer
ez, eta jendea oso itxia da: gu oinez pasatzen gine-
nean atera ateratzen ziren guri begiratzen. Eta han-
goen mentalitatea, ezjakintasuna... Askotan falta iza-
ten dira umeak eskolara, etxean laguntzen gelditu
behar direla-eta. Seme-alaba asko izaten dituzte,
baina, sarritan, ez dute behar adinako baldintzarik
ganoraz mantentzeko.

Edurne, bi hitzetan esateko:

Primerako esperientzia, guz-
tiz gomendagarria eta
errepikatzeko
modukoa!

Geure txorixak

“Txiri-txiri txoritxara txarara”. Eibarko aho-korapillo eza-gunak esaten doan bezela, holaixe hurreratuko gera txori kontuetara.

Gure herrixan txori asko do; hasteko, aidian dabilzen batzuk aittatuko dittugu.

Batzuk txiki-txikixak dira. Askoren ustez gurian dabillen txoririk txikixena *txepetxa* da. Ez, ba! Zein da ba, txikixena? Txoririk txikixena, “txixetia” edo “txi(ri)xua” da (*Regulus sp.*). Erderaz, ‘reyezuelo’. 9-10 zentimetroko luzerua baiño ez dauka.

Txixetia

Beste txori batzuk, ontzat jo izan dittugu. Txantxangorrixa ez zan hiltzen, ez lehen ez orain; pertsonen laguntasuna billatzen doan txori zintzua da, konpaiña egitten doana...

Sasoi baten, gure sukalde askotan kontatzen zan, behin Ama Birjiñak arantzia sartu zoala atzamarrian; mirarixa eginda *txantxangorrixari* paparra gorritu ziola, gero gorritasun harekin argi egin zeixon atzamarrian eta *larretxorixak* —edo *garitxorixak*, ‘gorrión’ erderaz— atera egin ziola arantzia... Horrek azaltzen deu paparraren koloria eta txori ontzat hartzia gure artian.

Beste toki batzuetan esaten da, Ama Birjiña Kalbario mendixan zauzala, bere semiaren aldamenian, negarrez, txepetxak altzua zikindu ziola eta txantxangorrixak segituan kendu ziola zikiñ aura. Gurutzian zauan Jesusen odol tanta batzuk paparrera amildu zakozen eta horregaitio daukala gorri-gorri.

Esaten da katuak ez doala jaten txantxangorririk.

Ernaria ere txori ona da, hil bihar ez dana. Mamorro jataille fiña da udaberriro etortzen zakun txori alai hau. Intsektuak jaten dittuanez, baserritarrak poz-pozik egoten dira beurenere etortzen zakuenian habixia egittera.

Txori oker samarrak ere badoz; bat, *kukua*. Txantxangorrixaren habixan arrautzia jartzen deu, harek hazteko umia. Kukuak arrautzatik ertetzen doanian haundixen bera hazten da, eta habixan dozen txantxangorrikumak bota egitten dittu. Kanpora!. Eta bera bakarrik geldittu. Bere amatzakuak baleki! Esaeria da, urtian lehelengoz

Txantxangorrixa

entzutian poltsikuan dirua euki ezkeror urte guztian ez zakula faltako dirurik.

Itsasaldian ere badabill beste txori barrabas bat: “kaka-jalia” (*Stercorarius skua*). Kalatxorixei-eta jarraitzen dixue eta ez deu etsitzen ahuan dakaen jatekua soltatzten deuen arte. Ederra “arrantzia”!

Eta ba al do txori lapurrik? *Mikia* lapurtzat jo izan da, hala da esaeria. Ez da pikuak, intxaurrak eta kereixak janda konformatzen, gauza ditziratsuak ikusi eta habixarra! Eratzunak, belarritakuak... ere eruan izan dittu.

Zeruko txorixez aparte bestelako “txorixak” ere badira Mutrikun:

Aspaldi jua ziran erosketak egitteko erabiltzen genduzen *txori-txiki* eta *txori-haundixak*. 5 eta 10 zentimoko txanponak ziran.

Oraindio ere, diru gabe gozenian “txori-txikirik ez daukagula” esaten degu.

Txori haundixa eta txori txikixa

Txorikuak ere baziran. Atunetako kaza-aparejuetako bati halaixe esaten zakon. 60 brazatik gorako luzerua zaukan.

Gaitzizenetan ere ez dira falta txorixak geurian: *Estornino*, *Kotxorro*, *Kulixka*, *Larratxori*, *Oillaskua*, *Paloma*, *Txi-xua*, *Txorixa*, *Xoxua*, *Zozobeltza*...

Eta zer dala-eta esaten zakue “tariñak” (*Carduelis spinus*) debarrei? Oso berritsuak diralakoz? Amaikak-Bat futbol taldekuen erropiaren koloriagaittik?

Josu Larrañaga Arrieta

XXVI. OKELAR BERTSOPAPER SARIKETA

Bertsuak

MOILAKO BOST AHATEAK

Doinua: Ama begira zazu
Egilea: Iratí Alberdi

Badaude bost ahate
moilan askatuak,
ontzi baten atzetik
orain azalduak.

Lai, lai, lai
orain azalduak.

Aurrean emea ta,
atzean bestea,
horrelaxe dabilta
itsaso ertzean.

Lai, lai, lai
itsaso ertzean.

Udan gustura baina
neguan da hotza,
izan beharko dute
guztion laguntza.

Lai, lai, lai
guztion laguntza.

Ahateak joaten dira
Alkolea aldera
bertan edaten dute
munduko ur onena.

Lai, lai, lai
munduko ur onena.

Jendea joaten da
moila muturrera
eta ematen die
jateko ederra.

Lai, lai, lai
jateko ederra.

Intxirriko lazunak
beraien atzetik,
ta ez diete uzten
jateko ogirik.

Lai, lai, lai
jateko ogirik.

MUTRIKUKO KONTUAK

Doinua: Ama begira zazu
Egilea: Maider Egurbide

Jende oso jatorra
bizi gara Mutrikun,
herri polita eta
dago beti txukun.

Jendea joaten da
bai Atxukalera,
handik ikusten baita
itsaso ederra.

Portuko barrua dute
bete txalupekin,
eta zerua berriz
kalatxoriekin.

Gure ikastetxean
pilotazaleak,
horregatik gara gu
frontoian trebeak.

Moilan daude obretan
dena da berritzen,
baina ez dakigu gaur
noizko den amaitzen.

Bertan piztina dago
da zoragarria,
bertatik ikusten da
Gurutze Gorria.

TXURRUKAREN ESTATUA

Doinua: Ama begira...
Egilea: Nagore
Aizpitarte

Diaboloarekin
Andoni jolastu
eta estatua
behata apurtu.

Gure herrikoa da
plazako estatua
atzaparra duena
orain apurtua.

HIRU TXOROPITO

Doinua: Ama begira...
Egilea: Markel
Barrenetxea

Mutrikun bizi dira
hiru txoropito
Markelito ta Joxe
bestea Joanito.

Mutrikun itsasoak
badaka indarra
apurtu duelako
Mutrikuko barra.

TXURRUKAREN ATZAPARRA

Doinua: Ama begira...
Egilea: Laiene
Andonegi

Andonik apurtu du
Txurruka zaharra
eta apurtu dio
bere atzaparra

Baten batek konpondu
behar du Txurruka
alkatea joan da
masia hartuta.

HERRI ARRANTZALE

Doinua: Ama begira zazu
Egilea: Lurdes Arrieta

Mutrikun ikusi dut
beltz beltza barkoa
zeharkatu duena
Kantauri itsasoa

Harrizko estatua
deitzen da Txurruka
Goiko plazan dagoena
jendeari keinuka.

MUTRIKUKO GAUZAK ORA PRONOBIS

Egilea: Karmele Goenaga

Mutrikuko kaletan
aldapak nagusi
kirol piskat eginez
gorputza ondo hezi
azentzoren ondorioz
gure popak hazi
alperkeriagatik
bai dugu merezi!

Udaltzaingoa berriz
herrien zaindari
zergak ipintzen dute
jende gehienari
arazoen aurrean
ez dira ageri
agertzen direnean
egin da mirari.

Hainbat arazo eta
portua aurrera
nahiz eta ez egon
horrekin batera
jan beharko dugu
goitik eta behera
inoiz ez izan arren
herrien aukera.

TXURRUKAREN ATZAPARRA

Doinua: Ama begira zazu
Egilea: Markel Andonegi

Txurrukak galdu omen du
bere atzaparra
gero bota omen du
betiko puzkarra.

Andonik apurtu du
plazako estatua
atzaparrak jo omen du
hanketan katua.

Mutriku... N irratia!

Irratiaren dialean hara eta hona ibili ondoren, Mutriku izena entzun dugu. Ezin daiteke!, diogu geure buruari, Mutrikun irratorik badago ala...? Musikaren konpainia ederrean, eta hara! Mutrikun irratia!, dio. Ba... bai. Zein sorginkeria da hori? Jakimina lagun, handik eta hemendik egin dugu gure bidea.

Iñaki Arrasate mutrikuar/mungiarrarekin dugu hitzordua, gure ikerketa-lanek berarengana eraman gaituzte eta...

Hogeita bost-hogeita sei urte atzera egin behar dugu. Ni udan Mutrikura etortzen nintzen, hamazazpi urtedo izango nituen. Etorri nintzen batean, herriko hainbat tabernatan Mutrikuko irratiaaren aldeko itsulapiko batzuk ikusi nituen. Ni irratizalea izanik, horren inguruko kontu guztiak nituen gustuko, emisora mordoa ditut egun ere, nahi dudanarekin hitz egin dezaket... Irratiaren gaia betidanik izan dut gustuko eta, orduan, hartan ari zen gazte bati galdetu nion ea zer zen Mutrikuko Irratiaren kontua, eta esan zidan Mutrikun irratia bat sortu nahi zutela. Aurrekontu bat ere eskatuta zutela eta tabernetako itsulapikoak helburua betetzeko zirela, hau da, irratirako dirua biltzeko. Han bildutakoa asko ez, antza, eta merkatu plazan musika-jaialdi bat ere antolatu zuten. Egun hartan izugarritzko eguraldi txarra egin omen zuen, euria goitik behera, atertu gabe, eta ia inor ez omen zen joan kontzertura. Zeukaten diru apurra taldeak eta musika ekipoak

**Camping
Galdona**
JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria
Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA
Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

Irratia berriz martxan jarri dugu hogeita bosgarren urteurrena ospatzeko.

ordaintzeko erabili zuten, eta berriz dirurik gabe gelditu omen ziren.

Nire lagun honek kontatu zidan guztia: burumakur zebiltzala eta ez zekitela zer egin, nola eman buelta egoerari. Nik esan nien hurrengo astean etorriko nintzela berriro Mutrikura eta di-da batean antolatuko genuela irrati bat, ez zeukala inolako konplikaziorik, eta halaxe egin nuen, antena, transmisorea... eta abar-rak jarri, propaganda egin tabernetan eta halaxe hasi ginen martxan.

Asteburuetakoa kontua izan al zen?

Nik (Iñaki) musika jartzen nuen eta nire anaia Manuk hitz egiten zuen, gogoan dut mangoliño baten ipuina-rekin hasi zela, berak asmatutako ipuin batekin. Guk pentsatu ez arren, jendea poliki-poliki hasi zen irrati entzuten, eta jende gehiago hurbildu zen guregana: Juan Anjel Ansola, lehengusua; Mariana Arrieta, Bare-Bare tabernakoa. Bildu ginen, eta, hasieran, inork ez zuen hitz egin nahi mikrofonotik, baina gogoan dut gai korapilatsu baten inguruan txandarik hartu ezinda aritu ginela. Bazirudien jende dexentek entzun zuela gure saioa, eta horrek asko poztu gintuen. Eta hortxe bukatu zen orduko abentura.

Eta hogeita bost urte geroago...

laz, nire gurasoek zilarrezko ezteiak egin zituzten eta familia osoa bildu ginen mahaiaren inguruan. Juan Anjel lehengusua ere tartean zen eta irrati garaiko kontuekin hasi zen; nik zera pentsatu nuen, datorren urtean (aurten) hogeita bost urte izango dira irrati kontuarekin hasi ginela eta data berezi hori ospatzea ondo legokeela. Eta halaxe esan nion Juan Anjeli ea zergatik ez genuen berriro martxan jartzen irrati. Pentsatu eta egin.

Eta uhinetatik musika entzun dezakegu etengabe...

Orduko irratigintzak eta oraingoak ez dute zerikusirik; orduan, bertan egon behar zinen musika ipintzen... kontrolatzen... Egun, ordenagailu batean programa berezi bat sartzen duzu, musika, iragarkiak, noiz... zenbatero... dena programatzen duzu, eta berak egiten du dena.

Noraino iristen dira uhinak?

Mutrikun bakarrik entzun daiteke, Mutrikuko kaskuan batez ere, irrati-mota honek ez du zabalkunde gehiagorik. Lizentziak eta horrelako baimenak behar izaten dira, kostu handia dute, eta ez da hori gure kasua. Herri mailako irrati egitea izan da gure helburua; helburua xumea da, nolanahi ere.

Eta aurrera begira, zer...?

Ni orain arte langile autonomoa izan naiz, eta libreago sentitzen nintzen edozein egunetan hona etortzeko; egun, enpresa batean egiten dut lana eta lotua nago bertako ordutegira. Nire aldetik, eta jendeak aurrera egin nahi badu, ni prest nago dakidan guztia irakasteko. Aprobak egin... edozertarako. Mungian ere antolatu izan ditut honelako irratia, eta badakit zertaz ari naizen.

Irratizaletasun hori nondik datorkizu?

Amak esaten dit aitona okinarekin egoten nintzela irrati entzuten umea nintzenean. Hamaika urterekin walkiekin ibiltzen nintzen. Betidanik izan dut irratizaletasunaren harra eta elkarte ugarietako partaide ere izan naiz. Babes Zibilean ere lan egin izan dut larrialdi egoeretan: uholdeak, suteak... Bilboko uholdeetan, nik hamazazpi bat urte-edo izango nituen eta nire emisorarekin aritu nintzen koordinatze-lanetan.

Urria bukaeran edo azaroan, asteburuaren batean, zuzeneko irratsaioa egiteko gogoia dut.

Eta Mutrikun ere zure alea jarri nahi...

Beti harritu izan nau Mutrikuk dituen beste kirol-talde, kultur talde... ikusita, ez egotea irrati egiteko irrikarik edo gogorik, asteburuetan besterik ez bada ere. Honetan sartzen denak zaletasun gisa hartu behar du, ez derrigorrezko zerbait bezala. Nik uste dut herrian egongo dela irrati egitea gustatzen zaion norbait, kazetaritza ikasten ari den norbait... ez dakit. Itxaropen horrekin gelditzen naiz.

Mutrikun irrati entzuteko: FM 105.0 frekuentzia

Harremanetan jartzeko:

686734170 edo mutrikunirrati@hotmail.es

Edari biltegia

Inarrairaeqi

Tel./faxa: 943603938 · Etxekoa: 943603893 · Sakelekoa: 609413306 · "Mendi azpi" · 20830 MUTRIKU

koadrila afariak, bazkariak, bataioak, eguneroko menua

MUTRIKU - DEBA ERREPIDEA
LARANGA AUZOA
Etxeko Telf. 943 60 31 17
Jatetxea Telf. 943 60 31 67

SAN JUAN
MUTRIKU

ZORIONAGURRAKZORIONAGURRAKZORIONAGURRAK

IARE

Berandu izan arren nola ahaztu etxe-
koxpolinarekin?
Zorionak neska
haundi!

BEGOÑA

Zorionak amami!
Laster ospatuko
degu zure eguna
danok elkarre-
kin!

IDOIA

Zorionak ama,
ta munduko
pastel danak
zuretzako!

MARIA LUISA ETA AITOR

Urrian biok urteak betetzen ditu-
zuelako zorionak etxe-
koxpolinarekin?
Zorionak neska
haundi!

IZARO

Zorionak gure
etxe-
koxpolinarekin?
Zorionak neska
haundi!

ANDONE

Zorionak Andone!
matxo haundi haun-
di bat gure zaintzaile
bikainari eta beti
bezala merienda
goxo goxuak ekarri
guri. Aratz eta
Larraitz

ANA MARI

Zorionak amo-
natxo! jarraitu
beti bezalako
martxosa eta ia
panderoa jotzen
noiz ikusten zai-
tugun.

MARA ETA IZEL

Zorionak etxe-
koxpolinarekin?
Zorionak neska
haundi!

MARIAN

Zorionak amona eta
matxo handi bat zure
familiako guztien partez,
batez ere zure iloben
partez. Beti bezala baz-
kari goxoa prestatu
zenun guztiontzat.

ZORIONAK!

NATI ETA DOMEKA

50 urteko marka ospatzekoa da eta
Zorionak!
Famili-
xak guztien partez,
matxo
handi bat!

BERISTAIN

DENDA LURRINDEGIA ESTANKOA

Barrenkale, z/g
943 60 35 44

Zure establezimenduaren berri
mutrikuar guztiei emateko...

KALAPUTXI

Luardo etxea, behea · Barrenkale, 12 · Tel. 635748393
kalaputxi@topagunea.com

Saturraranen 1953 aldera.

Goitik eta ezkerretik hasita: Santi Basurko / Fermin Osinalde / Maximino Urreisti / Juan Mari Garagarza / Jose Txurruka / Juan Mari ... / Joakin Iparragirre / Joseba Lizardi / Alberto Flores / Joakin Larrañaga.

IÑIGOBELÉN
konde 3 - tfnoa. 943603701

argazki lanak
erretoke digitala
diseinu grafikoa
fotokopiak zuribeltzean/koloretan

euskal preso eta iheslariak etxera

ANSORREGI

Oinetakoak

Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

URRIA - AZAROA**MENDI ZIKLOA****Urriak 20, eguena****Ultra-Trail (Chamonix)**

19:30etan Zabel Kultur Etxean.

Egileak: Nekane Ituarte, Kosme Arrieta eta Iñaki Agirrezabalaga.

Urriak 27, eguena**Trekinak munduko mendietan zehar.**

19:30etan Zabel Kultu Etxean.

Egilea: Antton Iturriza.

Azaroak 19, zapatua

13:00etan Zabel Plazan

Mutrikuko Musika Bandaren Kontzertua**ANTZERKIAZ BLAI! 2011**Jose Antonio Arkotxa *Atxukaleri* eskainia.**Azaroak 13, 25, 26 eta 27** Zabel Kultur Etxean**Azaroak 18, barixakua****Kafe Antzerkia** (Goizeko Izarra)**Azaroak 23, eguaztena**

19:00etan Zabel Kultur Etxean

Hitzaldia: Jose Antonio Arkotxa *Atxukalaren* bizitza eta obra. Hizlaria: Gorka Aulestia.**Azaroak 27, eguena****Piñastei** *Atxukalaren* obra (Goizeko Izarra)**Azaroak 25, martitzena**17:00etan **Banda Txikiaren** kalejira19:00etan Musika Eskolako **VIII. Santa Zezilia** kontzertua.**ZAINTZAKO BOTIKAK****URRIA**

14tik 16ra Apraiz
 17tik 20ra Burgoa
 21etik 23ra Zalduegi
 (zapatu goizean, Otxagabia)
 24tik 27ra Apraiz
 28tik 30era Otxagabia
 31n Zalduegi

AZAROA

1etik 3ra Zalduegi
 (zapatu goizean, Apraiz)
 4tik 6ra Burgoa
 7tik 10era Otxagabia
 11tik 13ra Apraiz
 14tik 17ra Burgoa
 (zapatu goizean, Otxagabia)
 18tik 20ra Otxagabia
 21etik 24ra Apraiz
 25etik 27ra Otxagabia
 28tik 30era Zalduegi

MENDI IRTEERAK**URRIAK 6, 13, 20, 27**
MENDI ZIKLOA**URRIAK 16**
IDOCIN - PEÑA
IZAGA - URROTZ**ZINE FORUM**

Ostiraletan doain Zabielen

URRIAK 14**MI PIE
IZQUIERDO****URRIAK 28****LA TORRE DE
SUSO**

estetika · fisioterapia

Urriaren 22an,
arratsaldeko 6:30etan
egingo dugun inauguraziora atseginez
gonbidatzen zaituztegu gure bezero
zareten guztioi

TRATAMENDUAK

BEREZIAK

- Mikropigmentazioa
- Drainatze linfatikoa
- Galileo fitness
- Sabel osteopatia
- Fisioterapia

GORPUTZEAN

- Indibaz
- Laserraz
- Lokatzaz
- Txokolateaz
- Oinarrizko olioaz
- Bularrak sendotzeko
- Larru azala sendotzeko
- Estriak berdintzeko
- Zelulitisa gutxitzeko
- Zirkulazioa hobetzeko + presoterapia
- Manikura / pedikura
- Depilazioak: hotza, beroa, elektrikoa, laserraz
- Solariuma

AURPEGIAN

- Makillajeak
- Betileetako permanentea
- Betileak tindatzea
- Indibaz
- Laserraz

IKASTAROAK

- Erditzea prestatzeko
- Luzatzeko
- Makillatzeko

Z u r e a m e t s a , g u r e e r r o n k a

Tlf: 943 60 42 29

CÓNDOR
Arrain kontserbak

ZIZZO BILLY & SONS, S.A.

